

SLOVENSKI FILM KOT OGLEDALO ČASA: KEKEC

Svetla zvezda slovenskega filmskega neba

Če bi letos, ko slovenski film slavi častitljivo stoletnico svojega obstoja, nanizali najboljše, kar je bilo v tem času ustvarjenega, bi v jubilejno biserno ogrlico slovenskega filma prav gotovo morali vstaviti mladinski celovečerni igrani film Kekec. Pripoved o fantu, ki v idiličnem okolju slovenskih gora s pametjo in pogumom premaga zlo, divjega lovca Bedanca, je več kot zgolj film, prerasla je v slovensko filmsko ikono.

Na Kekca so se spomnili oblikovalci projekta Slovenski film kot ogledalo časa, ki ga pod vod-

stvom Marije Miketič in v sodelovanju z Društvom slovenskih filmskih ustvarjalcev pripravljajo v črnomaljskem kinu, enoti Zavoda za izobraževanje in kulturo. Namen projekta je popestriti filmski program, spodbuditi zanimanje za izvrzni slovenski film in seznanjati občinstvo s slovenskimi filmskimi ustvarjalci, zato projekcijo izbranega celovečerca iz slovenske filmske klasike pospremi pogovor z njegovimi ustvarjalci. Projekt je stekel leta 2002 s filmsko uspešnico Cvetje v jeseni ter se v novembru leta 2003 nadaljeval z mladinskim filmom Ne joči,

Peter in lani s prvim slovenskim povojnim celovečercem Na svoji zemlji. Letos so v Črnomelj na zadovoljstvo ljubiteljev filma vseh generacij, zanesljivo pa v veliko zadovoljstvo otrok, povabili Kekca in njegove ustvarjalce.

Direktor in skladatelj Novomeščana

Žal se zaradi slabega vremena, ki je na črnomaljski filmski večer v soboto, 26. novembra, prevladovalo v večjem delu Slovenije, projekcije in pogovora ni mogel udeležiti igralec Kekca Matija Barl, je pa od igralske ekipe prišla Zdenka Logar Povšič, ki je v filmu igrala Bedančev po sili služkinjo Mojco. Iz tehnične ekipe, ki je pred več kot pol stoletja posnela Kekca, so prišli: direktor filma in montažer Ivan Marinček, snemalec Žaro Tušar, scenograf Tone Mlakar ter Tomaž Tozon, ki je Kekcu posodil svoj glas za pesmi Kaj mi poje ptičica in Pikapolonica. Med pogovorom, ki ga je vodil filmski režiser Janez Lapajne, so obudili spomine na tiste, zdaj že odmaknjene čase, ko so z razmeroma skromnimi tehničnimi sredstvi, a z veliko mero domiselnosti in zavzetosti posneli čudovit film, ki je ogrel srca tisočem in tisočem otrok,

se trajno vpisal v spomin več generacijam in ne nazadnje tedaj mladi slovenski film uveljavil v svetu. Ne gre pozabiti, da se je prav Kekcu uspelo uvrstiti v program enega najuglednejših mednarodnih filmskih festivalov, na Beneški filmski festival, na katerem je film leta 1952 prejel 1. nagrado. Uspeh, kakršnega slovenski film ni več ponovil.

Kekca so posneli leta 1951. Režiser filma je bil lani preminuli Jože Gale, ki je skupaj z legendarnim Ježkom, Franetom Milčinskim (ta je v filmu igral dobrega zeliščarja Kosobrino), napisal tudi scenarij po literarni predlogi Josipa Vandota Kekca nad samotnim breznom. Dolenjci smo lahko ponosni, da sta pomemben delež k uspešnemu filmu prispevala tudi novomeška rojaka. Direktor filma je bil znani filmski ustvarjalec Dušan Povh, glasbo za film pa je napisal skladatelj Marijan Kozina. Drobni mojstrovini, napeva Kekčeve in Mojčine pesmi, poznajo tako rekoč vsi in že desetletja ju prepevajo otroci iz generacije v generacijo.

Umetna gorska soteska

Med pogovorom po projekciji filma so obiskovalci od gostov zvedeli marsikaj zanimivega. Mnoge je presenetilo, ko so od scenografa Toneta Mlakarja iz-

MOJCA NEKDAJ IN DANES - Prizor iz filma s Kekcem, Kosobrinom in Mojco. V desnem kotu slike je Mojca (Zdenka Logar Povšič), kakršna je danes. (Foto: MiM)

vedeli, da film zvečine ni bil posnet v naravi, kot ima gledalec ob ogledu filma občutek, ampak v studiu. Tam so postavili doslej največjo umetno filmsko sceno pri nas, in sicer osem metrov visoko in 32 metrov dolgo brezno, ki je ločevalo zlega Bedanca in dobrega Kosobrino. Po umetni soteski so speljali tudi potoček, ki so ga med prizori, v katerih igralci govorijo, zaustavili, da bi šum potoka ne motil snemanja govora, kadar pa ni bilo govornih scen, je voda veselo žuborela in jo je lepo slišati na filmu. Velik del Kekca so namreč posneli zvočno, naknadno so dosneli zvok le v manjšem delu filma. Tomaž Tozon je povedal, kako je bil kot tedaj priljubljen mlad radijski pevec - na radiju se je v tistih časih med oddajanjem pelo v živo - povabljen, da Kekcu posodi svoj glas pri petju. V njegov rojstni kraj

so ponj prišli z osebnim avtomobilom, kar je bila tedaj prava redkost, in ga odpeljali v ljubljanski studio, kjer je na platnu spremljal sliko in pel, kot je filmski Kekec odpiral usta. Kasneje je skladatelj Kozina Tozonu napisal v spominsko knjigo: "Matjažek, lepo si pogoljufal Kekca!"

In da ne bi še kdo v okolici Kranjske Gore iskal Kekčeve vas, kot so jo poskušali najti nekateri, je scenograf Mlakar izdal tudi to skrivnost, da je bila vas s cerkvico v daljavi vred le dobra kulisa, postavljena na travniku pri Kranjski Gori. A drevesa so bila prava, saj je scenograf zahteval, da na sceni zares posadijo drevesa.

Prvega Kekca, ki sta mu potem sledila še dva celovečerna filma z istim junakom, si lahko ogledate tudi doma. Že večkrat so film izdali na videokaseti, letos pa je Kekec dočakal tudi naj-sodobnejšo obliko za domači kino. V okviru zbirke filmov Slovenska klasika je film Kekec izšel na zgoščenki, na kateri sta poleg na novo telekiniranega in zvokovno obdelanega filma še kratek dokumentarni zapis s snemanja filma in dokumentarni portret režiserja Jožeta Galeta. Tako Kekec izpred več kot pol stoletja odmaknjenih časov še vedno živi z nami.

Milan Markelj

OBUDILI SPOMINE NA SNEMANJE - Gostje filmskega večera v Črnomlju so se dobili že pred projekcijo in obudili spomine na čas pred več kot petdesetimi leti, ko so snemali Kekca. (Foto: MiM)